

nationale ombudsman

Rapport

Politie motiveert onvoldoende dat zij niet verplicht is klacht over opvragen BRP-gegevens te behandelen

Het oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over de politie-eenheid Amsterdam gegrond.

Aanleiding

Meneer Roos¹ heeft in 2023 bij de gemeente Amsterdam een overzicht gegevensverstrekkingen uit de Basisregistratie Personen (BRP) opgevraagd. Op dat overzicht is te zien aan welke overheidsorganisaties zijn gegevens uit het centrale BRP-systeem zijn verstrekt.² Uit het overzicht van meneer Roos blijkt dat zijn BRP-gegevens in de periode van 6 januari 2013 tot 8 maart 2023 zijn verstrekt aan:

1. het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (vier verzoeken op vier datums);
2. het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (één verzoek);
3. de politie en Koninklijke Marechaussee (350 verzoeken op 107 datums);
4. de Raad voor Rechtsbijstand (drie verzoeken op drie datums);
5. de Raad voor de rechtspraak (twee verzoeken op twee datums).

Uit het overzicht blijkt verder dat in de meerderheid van de gevallen niet alleen BRP-gegevens zoals de naam van meneer Roos, zijn burgerservicenummer en zijn adres zijn verstrekt, maar ook BRP-gegevens over zijn ouders (die inmiddels zijn overleden), kinderen (die hij niet heeft), zijn paspoort/ID-kaart en gegevens over eventueel gezag, onder curatele stellingen en signaleringen.

De klacht van meneer Roos bij de Koninklijke Marechaussee en de politie

Meneer Roos is zeer verbaasd over het hoge aantal verzoeken en over welke gegevens er zijn verstrekt. Hij dient hierover klachten in bij de politie-eenheid Amsterdam (politie) en de Koninklijke Marechaussee (KMar). De KMar doet intern onderzoek en laat meneer Roos weten dat op geen enkele wijze is gebleken dat de KMar om verstrekking van zijn BRP-gegevens heeft verzocht. Meneer Roos is blij met het duidelijke antwoord van de KMar, maar tegelijkertijd groeit het wantrouwen. Dit betekent namelijk dat de politie op 107 verschillende datums 350 keer om verstrekking van zijn BRP-gegevens heeft verzocht.

De reactie van de politie

De politie laat meneer Roos per brief weten zijn klacht niet in behandeling te nemen. De politie schrijft dat de klacht namelijk niet over een concrete gedraging van een politiemedewerker gaat. Wanneer een politiemedewerker een persoon opzoekt in het politiesysteem, worden automatisch verschillende instanties en registers bevestigd, waaronder het centrale BRP-systeem. Politiemedewerkers hoeven hiervoor geen extra stappen te zetten. Gelet hierop is volgens de politie geen sprake van het 'opzettelijk' opvragen van gegevens uit het centrale BRP-systeem. Bij gebrek aan opzettelijk handelen door politiemedewerkers en omdat van enig nadelig handelen door politiemedewerkers geen sprake blijkt, is het belang van meneer Roos volgens de politie dermate gering dat het klachtbehandeling niet rechtvaardigt.

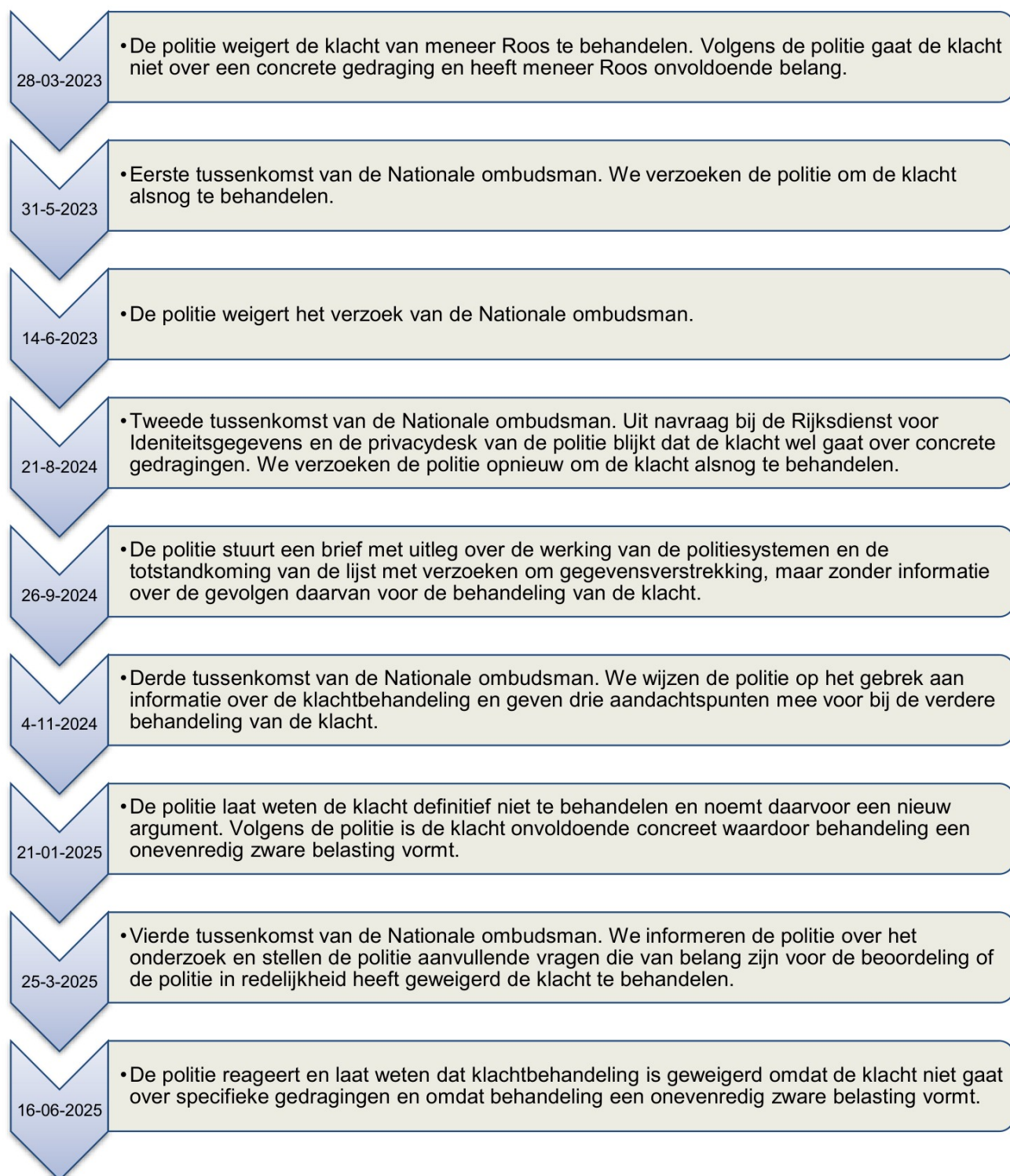
Het verloop van de procedure

Meneer Roos is niet tevreden met deze uitkomst en heeft daarover op 1 april 2023 voor het eerst de Nationale ombudsman benaderd. Vervolgens hebben de Nationale ombudsman en de politie meerdere keren contact. Tijdens dat contact wordt beetje bij beetje meer duidelijk over de werking van de politiesystemen en de totstandkoming van de lijst met verzoeken om verstrekking van zijn BRP-gegevens. Deze inhoudelijke

¹ Dit is een fictieve naam. Dit doen wij om de privacy van de betrokken persoon te beschermen.

² Naast de BRP-systemen van de gemeentes, is er een centraal BRP-systeem dat wordt beheerd door de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens. Dit systeem bevat een kopie van de gegevens uit alle gemeentelijke systemen. Uit het centrale systeem worden gegevens verstrekt aan grote landelijke en regionale overheids- en semi-overheidsorganisaties die veel en vaak persoonsgegevens uit de BRP nodig hebben. Deze verstrekking van gegevens uit het centrale BRP-systeem is volledig geautomatiseerd.

informatie wordt verderop weergegeven. Hieronder volgt eerst een schematische weergave van de verschillende contactmomenten tussen de Nationale ombudsman en de politie.

Verkregen informatie

Nadat de politie het eerste verzoek van de Nationale ombudsman om klachtbehandeling weigert, doen medewerkers van de Nationale ombudsman navraag bij de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens en de privacydesk van de politie. Dat levert de volgende informatie op:

Verstreking van BRP-gegevens aan de politie

Uit de Wet basisregistratie personen volgt dat de politie gegevens uit het centrale BRP-systeem kan krijgen.³ Maar dit betekent niet dat de politie zomaar alle gegevens van iedereen krijgt. Welke gegevens de politie precies kan krijgen staat beschreven in het autorisatiebesluit dat aan de politie is verleend.⁴ Uit het autorisatiebesluit volgt verder dat de politie alleen om verstrekking van BRP-gegevens verzoekt als dit noodzakelijk is voor het uitvoeren van de politietaak en het verzoek gericht is op het verkrijgen van informatie over de persoon ten opzichte van wie de politietaak wordt uitgevoerd.⁵ In het verlengde daarvan is de politie zelf verantwoordelijk voor het bijhouden van het *wie, wat en waarom* (de achtergrondinformatie) van verzoeken om gegevensverstrekking uit het centrale BRP-systeem.

Twee verschillende soorten verzoeken

De politie kan op twee verschillende manieren om verstrekking van BRP-gegevens verzoeken: met een 'AdHoc' verzoek of een 'spontaan' verzoek. Met een 'spontaan' verzoek wordt bedoeld op BRP-gegevens die automatisch worden verstrekt nadat op verzoek van de politie een afnemersindicatie is geplaatst. De politie abonneert zich als het ware op bepaalde BRP-gegevens en wordt dan automatisch op de hoogte gehouden van wijzigingen. Bij een 'AdHoc' verzoek vult een politiemedewerker gegevens (zoals een naam) in de politiesystemen in en worden er vervolgens aanvullende BRP-gegevens verstrekt vanuit het centrale BRP-systeem. Met 'AdHoc' verzoeken kunnen meer BRP-gegevens worden opgevraagd dan met 'spontane' verzoeken. BRP-gegevens over ouders, kinderen, gezag, curatele, paspoort/ID-kaart en signalering kunnen bijvoorbeeld alleen met 'AdHoc' verzoeken worden opgevraagd.⁶

Hiermee is duidelijk geworden dat de klacht wel gaat over concrete gedragingen van politiemedewerkers. Uit het overzicht dat meneer Roos heeft gekregen blijkt dat de politie zijn BRP-gegevens vooral met 'AdHoc' verzoeken heeft opgevraagd. Daardoor moeten politiemedewerkers dus veelvuldig gegevens van meneer Roos (zoals zijn naam) hebben ingevuld in de politiesystemen.

Naar aanleiding van het tweede verzoek van de Nationale ombudsman om klachtbehandeling stuurt de politie meneer Roos een brief met meer uitleg over de werking van de politiesystemen en de totstandkoming van de lijst met verzoeken om verstrekking van zijn BRP-gegevens. De politie deelt de volgende informatie:

'Spontane' verzoeken om gegevensverstrekking door de politie

De politie werkt met twee politieregistratiesystemen (BVH en BVI-B). Aan een registratie in deze systemen kunnen personen worden gekoppeld. Daarmee wordt een afnemersindicatie geplaatst. Bij het raadplegen, aanvullen en wijzigen van een registratie in deze systemen worden automatisch BRP-gegevens verstrekt. Op die manier wordt automatisch gecontroleerd of de gegevens van de aan de registratie gekoppelde personen nog juist zijn. Van deze verzoeken om gegevensverstrekking wordt geen achtergrondinformatie geregistreerd.

'AdHoc' verzoeken om gegevensverstrekking door de politie

De politiesystemen waarin politiemedewerkers aan de hand van persoonsgegevens (zoals een naam) een bevraging ('AdHoc' verzoek om gegevensverstrekking) doen, hangen als een schil om de bronsystemen van

³ Zie artikelen 3:1 en 3:2 van de Wet basisregistratie personen.

⁴ Zie het autorisatiebesluit van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie van 23 januari 2020, Stcrt. 2020, 5692).

⁵ Zie artikelen 3, lid 1, onder a, en 5, lid 2, van het autorisatiebesluit.

⁶ Zie autorisatietabel 710152.

de politie. Deze bronsystemen zijn gekoppeld aan het centrale BRP-systeem. De 'schilsystemen' slaan de resultaten van een bevraging niet op. In plaats daarvan worden de bronsystemen steeds opnieuw bevraged en worden daarmee steeds opnieuw 'AdHoc' verzoeken om gegevensverstrekking gedaan. Deze werking van de systemen zorgt ervoor dat het aantal geregistreerde 'AdHoc' verzoeken twee tot zeven keer hoger is dan het aantal keer dat een politiemedewerker iemands gegevens daadwerkelijk invult in de systemen.

Op basis van deze informatie concludeert de politie dat er niet alleen een technische maar ook logische verklaring is voor de bevragingen die mogelijk door de politie zouden zijn gedaan. Verder is het volgens de politie niet mogelijk om achteraf vast te stellen wat het doel was van de bevragingen die mogelijk door de politie zouden zijn gedaan, omdat er niet wordt gelogd. De politie schrijft daarbij steeds over bevragingen die *mogelijk* door de politie zouden zijn gedaan. Volgens de politie blijkt uit het overzicht gegevensverstrekkingen uit de BRP namelijk niet welke verzoeken door de politie zijn gedaan en welke door de KMar.

In reactie op de informatiebrief van de politie heeft de Nationale ombudsman naar de gevolgen daarvan voor de behandeling van de klacht van meneer Roos gevraagd. Daarnaast heeft de Nationale ombudsman aandacht gevraagd voor drie punten:

- 1) de politie heeft niet uitgelegd hoe het komt dat zij eerst nog schreef dat geen sprake was van concrete gedragingen van politiemedewerkers, terwijl nu het tegenovergestelde blijkt;
- 2) de politie schrijft dat onduidelijk is welke verzoeken om gegevensverstrekking door de politie zijn gedaan, terwijl de politie zelf verantwoordelijk is voor het bijhouden van de achtergrondinformatie van verzoeken om gegevensverstrekking uit het centrale BRP-systeem;
- 3) de politie heeft alleen algemene informatie gegeven over de werking van de systemen. De registratie en het raadplegen van de achtergrondinformatie van de 'AdHoc' verzoeken om verstrekking van de BRP-gegevens van meneer Roos blijven onbesproken.

Daarop laat de politie weten dat is volstaan met algemene informatie omdat de klacht ook algemeen is geformuleerd. Meneer Roos weet zelf op welke datums hij contact heeft gehad met de politie (bijvoorbeeld in het kader van demonstraties) en weet aan de hand van de algemene informatie dat zo'n contactmoment door de werking van de politiesystemen meerdere verzoeken om gegevensverstrekking tot gevolg kan hebben. Volgens de politie is het daarom in de eerste plaats aan meneer Roos om zijn klacht te concretiseren en te beperken tot een aantal specifieke data waarop de politie om verstrekking van zijn BRP-gegevens heeft verzocht. Nadat meneer Roos dit weigert, stuurt de politie hem een definitieve reactie op zijn klacht. Daarin schrijft de politie dat zij zonder enige aanvulling niet in staat is zijn klacht te behandelen. Met de verstrekte informatie is de klacht volgens de politie onvoldoende concreet. Behandeling van die klacht zou daarom een onevenredige belasting van de beschikbare capaciteit betekenen.⁷

Vragen van de Nationale ombudsman aan de politie

De Nationale ombudsman onderzoekt de klacht van meneer Roos. Bij de aankondiging van dat onderzoek heeft de Nationale ombudsman de politie een aantal vragen gesteld. De antwoorden op die vragen zijn van belang voor de beoordeling of de politie zich in redelijkheid op het standpunt heeft gesteld dat de behandeling van de klacht van meneer Roos een te zware belasting met zich meebrengt, waardoor sprake is van een te gering belang of gewicht van de gedraging zoals bedoeld in artikel 9:8, lid 2, van de Awb.

De Nationale ombudsman heeft de politie ten eerste gevraagd nader toe te lichten waarom de volledige behandeling van de klacht in dit specifieke geval een te zware belasting met zich meebrengt. Daarbij heeft de Nationale ombudsman erop gewezen dat het aantal te onderzoeken gedragingen veel lager ligt dan het overzicht doet vermoeden. Verder is erop gewezen dat de klacht van meneer Roos niet alleen gaat over het

⁷ De politie verwijst hierbij naar artikel 9:8, lid 2, van de Awb.

grote aantal verzoeken, maar ook over welke BRP-gegevens daarbij zijn opgevraagd. Onduidelijk is waarom ook de behandeling van dit klachtonderdeel een te zware belasting met zich meebrengt.

Ten tweede heeft de Nationale ombudsman de politie gevraagd uit te leggen hoe uitvoering wordt gegeven aan de verantwoordelijkheid om de achtergrondinformatie van verzoeken om gegevensverstrekking te registreren. Daarbij is gevraagd wat er precies wordt geregistreerd als er een afnemersindicatie wordt geplaatst of als er een 'AdHoc' verzoek om gegevensverstrekking wordt gedaan en op welke wijze die registratie raadpleegbaar is en hoeveel tijd dat in beslag neemt.

Ten derde heeft de Nationale ombudsman geconstateerd dat het standpunt van de politie erop neer lijkt te komen dat meneer Roos de verzoeken om gegevensverstrekking moet verklaren, voordat de politie daar uitleg over kan geven. Gevraagd is daarop in te gaan in het kader van de behoorlijkheidsvereisten en de eisen die mogen worden gesteld aan professionele klachtbehandeling. Ook is gevraagd te betrekken dat meneer Roos heeft gesteld dat het voor hem onmogelijk is om zijn klacht op de gevraagde manier te concretiseren omdat hij bij demonstraties aanwezig is geweest op datums waarop er geen verzoeken om gegevensverstrekking zijn gedaan en andersom.

Antwoord van de politie

In reactie op de vragen van de Nationale ombudsman stelt de politie eerst de bevoegdheid van de Nationale ombudsman ter discussie. De politie verwijst naar een juridische procedure die meneer Roos is gestart nadat hij de politie in augustus 2021 heeft verzocht hem te informeren over de verwerking van zijn persoonsgegevens door de politie (inzageverzoek). Na een gegrond beroep heeft de politie op 28 december 2023 een nieuw besluit genomen op het inzageverzoek van meneer Roos. Tegen dat besluit is meneer Roos opnieuw bij de rechtbank in beroep gegaan. Volgens de politie heeft deze beroepsprocedure gevolgen voor de bevoegdheid van de Nationale ombudsman om de klacht van meneer Roos te onderzoeken.

Daarnaast wijst de politie op haar eerdere argumenten waarom de klacht van meneer Roos niet in behandeling is genomen. De politie stelt opnieuw dat geen sprake is van specifieke gedragingen van politiemedewerkers. Medewerkers maken namelijk geen keuze welke gegevens worden opgevraagd als er een 'AdHoc' verzoek wordt gedaan. Vanwege de inrichting van de systemen worden automatisch alle gegevens opgevraagd. Verder schrijft de politie dat bevragingen van medewerkers worden geregistreerd maar dat geen reden van de bevraging kan worden geconstateerd als er geen mutatie in het registratiesysteem is opgemaakt. Daardoor is per bevraging onderzoek nodig om de reden daarvan te achterhalen en om te bepalen of conform wet- en regelgeving is gehandeld.⁸ Gezien de periode en de geringe kans dat dit bruikbare informatie oplevert, vindt de politie het onderzoeken van de systemen en bevragen van medewerkers een onevenredig zware belasting.

De klacht van meneer Roos bij de Nationale ombudsman

Meneer Roos klaagt erover dat de politie zijn klacht niet heeft behandeld. Hij heeft vanaf het begin van de procedure de indruk dat de politie er alles aan doet om zich maar niet over de inhoud van zijn klacht te hoeven uitlaten. Dit stoort hem extra omdat de politie ook om verstrekking van zijn BRP-gegevens heeft verzocht op datums waarop hij alleen contact heeft gehad met de politie in verband met demonstraties. Demonstraties die volledig via de regels van de Wet Openbare Manifestaties waren aangemeld en waarbij niets was gebeurd wat het opvragen van deze gegevens rechtvaardigt. Dit komt op hem over als het criminaliseren van demonstranten.

⁸ Hierbij verwijst de politie naar artikel 3 van de Politiewet 2012 en het autorisatiebesluit.

Het eerste voorbeeld waardoor meneer Roos ervan overtuigd is dat de politie er alles aan doet om zich niet over de inhoud van zijn klacht te hoeven uitspreken, is dat de politie de rollen omdraait door zich op het standpunt te stellen dat zijn klacht met de verstrekte informatie onvoldoende concreet is en de behandeling daarvan daarom een onevenredige belasting van de beschikbare capaciteit betekent. De verzoeken om gegevensverstrekking zijn door de politie gedaan, dan is het in de eerste plaats ook aan de politie om daar duidelijkheid over te geven. Maar met de verstrekte algemene informatie kan hij de lange lijst met verzoeken niet verklaren. Hij is bij demonstraties aanwezig geweest op datums waarop er geen verzoeken om gegevensverstrekking zijn gedaan en andersom. Verder is zijn klacht vanaf het begin van de procedure duidelijk geweest. Hij klaagt over het grote aantal verzoeken om verstrekking van zijn BRP-gegevens door de politie en over welke gegevens daarbij zijn opgevraagd. Inmiddels heeft meneer Roos contact gehad met Amnesty International en Investico en die lieten hem na gesprekken met tientallen activisten weten dat in zijn geval een veel hoger dan gemiddeld aantal verzoeken om gegevensverstrekking zijn gedaan. Het verbaast hem daarom ook dat de politie zonder enige onderbouwing schrijft dat het aantal verzoeken niet impliceert dat sprake is van onnodige informatievergaring en schending van de privacy.

Het tweede voorbeeld hiervan is dat de politie de vragen van de Nationale ombudsman grotendeels onbeantwoord heeft gelaten en in plaats daarvan opeens weer met het standpunt op de proppen komt dat geen sprake is van specifieke gedragingen van politiemedewerkers. Terwijl dit standpunt in strijd is met de informatie die eerder is verzameld en gedeeld.

Over de door de politie gestelde samenloop met de beroepsprocedure laat meneer Roos weten dat die er wat hem betreft niet is. Hij deed het inzageverzoek ver voordat hij het overzicht gegevensverstrekkingen uit de BRP opvroeg. Tijdens al die jaren - waarin verschillende zittingen hebben plaatsgevonden en de politie meerdere keren in opdracht van de rechtbank nieuwe besluiten heeft genomen - heeft de politie nooit iets gezegd over samenloop van procedures. De rechtbank heeft in de eerdere uitspraken waarin het beroep van meneer Roos gegrond werd verklaard ook nooit iets gezegd over de gegevensverstrekking uit het centrale BRP-systeem. Er is geen enkele reden om aan te nemen dat de rechtbank dat in de huidige beroepsprocedure opeens wel zou doen.

Reacties op de weergave van de procedure

De Nationale ombudsman heeft deze weergave van de procedure naar de politie en meneer Roos gestuurd. De politie had daar geen vragen of opmerkingen over. Een opmerking van meneer Roos over de inhoud van de informatiebrief van de politie is in het rapport verwerkt. Daarnaast liet meneer Roos weten wat de gang van zaken met hem heeft gedaan. Het was al pijnlijk genoeg om te zien dat de politie op meer dan honderd verschillende dagen zijn BRP-gegevens had opgevraagd. Maar zijn wantrouwen en frustratie zijn alleen maar toegenomen door de manier waarop de politie met zijn klacht daarover is omgegaan. In plaats van tijd te besteden aan het uitzoeken waarom zijn BRP-gegevens zo vaak zijn opgevraagd, heeft de politie volgens hem gezocht naar redenen om zijn klacht niet te behandelen. En daarbij heeft de politie ook nog eens tegenstrijdige informatie gegeven en de schuld bij hem gelegd. De gang van zaken in de klachtprocedure is hierdoor onderdeel geworden van zijn klacht over de politie.

Het oordeel van de Nationale ombudsman

Bevoegdheid van de Nationale ombudsman

De politie stelt dat de Nationale ombudsman niet bevoegd is om de klacht van meneer Roos te onderzoeken. De Nationale ombudsman volgt dat standpunt niet. De Nationale ombudsman is niet bevoegd een onderzoek in te stellen of voort te zetten als een klacht betrekking heeft op een gedraging ten aanzien waarvan door een bestuursrechter uitspraak is gedaan. Dat staat in artikel 9:22, aanhef en onder e, van de Awb. Die situatie doet zich hier niet voor. De juridische procedure waar de politie naar verwijst gaat niet over de verzoeken om gegevensverstrekking uit het centrale BRP-systeem. Die gedragingen zijn alleen een keer ter zitting ter sprake gekomen omdat de politie ook in de juridische procedure over het inzageverzoek een standpunt heeft ingenomen over de (on)evenredigheid van de belasting van de volledige behandeling daarvan. Dit betekent niet dat de bestuursrechter een oordeel zal geven over de verzoeken om gegevensverstrekking uit het centrale BRP-systeem. Dit blijkt ook uit de gedane tussenuitspraken en de uitspraak waarin de bestuursrechter het beroep van meneer Roos voor de eerste keer gegrond heeft verklaard. Die gaan uitsluitend over de besluitvorming van de politie naar aanleiding van het inzageverzoek van meneer Roos en bevatten geen oordeel over de vele verzoeken van de politie om gegevensverstrekking uit het centrale BRP-systeem.

Toetsingskader

De Nationale ombudsman heeft in zijn rapport 'Professionele klachtbehandeling door de politie' uitgewerkt wat burgers van de klachtbehandeling door de politie mogen verwachten.⁹ De Nationale ombudsman verwacht van de politie dat zij burgers die een klacht willen indienen op een welwillende en open manier tegemoet treedt. De overheid moet toegang bieden aan mensen die een klacht hebben en daarbij geen drempels opwerpen.

Tegelijkertijd zijn er ook klachten die volgens de wet niet behandeld hoeven te worden. Die situaties staan beschreven in de Awb. Als de politie besluit een klacht niet te behandelen, moet zij deze beslissing voldoende en op juiste gronden motiveren. Als een burger vervolgens bij de Nationale ombudsman klaagt over het niet behandelen van een klacht, kijkt de Nationale ombudsman als eerste of de motivering van de politie om de klacht niet te behandelen klopt.

In dit geval doen volgens de politie twee van de in de Awb beschreven situaties zich voor. Ten eerste gaat de klacht van meneer Roos volgens de politie niet over specifieke gedragingen van politiemedewerkers. Daarbij is artikel 9:1 van de Awb relevant. Daarin staat:

- '1. Een ieder heeft het recht om over de wijze waarop een bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid jegens hem of een ander heeft gedragen, een klacht in te dienen bij dat bestuursorgaan.*
- 2. Een gedraging van een persoon, werkzaam onder de verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan, wordt aangemerkt als een gedraging van dat bestuursorgaan.'*

Ten tweede betekent de volledige behandeling van de klacht volgens de politie een onevenredig zware belasting voor de beschikbare capaciteit. Daarbij is artikel 9:8, lid 2, van de Awb relevant. Daarin staat:

'Het bestuursorgaan is niet verplicht de klacht te behandelen indien het belang van de klager dan wel het gewicht van de gedraging kennelijk onvoldoende is.'

Toetsing

De Nationale ombudsman oordeelt dat de politie haar beslissing onvoldoende heeft gemotiveerd. Duidelijk is dat de klacht van meneer Roos wel gaat over specifieke gedragingen van politiemedewerkers. Dat de

⁹ Rapport van de Nationale ombudsman 2021/002.

politiesystemen het centrale BRP-systeem automatisch bevragen neemt niet weg dat die bevragingen het gevolg zijn van concrete gedragingen van politiemedewerkers. Zij hebben bijvoorbeeld de naam van meneer Roos ingevuld in de politiesystemen (waarna er 'AdHoc' verzoeken zijn gedaan) of hebben hem toegevoegd aan een registratie in BHV of BVI-B (waarna er 'spontane' verzoeken zijn gevolgd).

Daarnaast oordeelt de Nationale ombudsman dat de politie niet goed heeft uitgelegd waarom de volledige behandeling van de klacht een onevenredig zware belasting betekent. Dat per bevraging onderzoek nodig is en dat op voorhand niet zeker is of dat bruikbare informatie oplevert, is een gevolg van de manier waarop de politiesystemen zijn ingericht. De politie heeft er blijkbaar voor gekozen alleen een reden van een bevraging te registreren als er ook een mutatie is opgemaakt. Het is niet behoorlijk om de gevolgen van deze keuze voor rekening te laten komen van meneer Roos. De politie heeft verzocht om verstrekking van de BRP-gegevens van meneer Roos. Na ontvangst van zijn klacht is het dan ook in de eerste plaats aan de politie om daar onderzoek naar te doen en uitleg over te geven. Als dit door de inrichting van de politiesystemen niet mogelijk is, ligt gegrondverklaring van de klacht meer voor de hand dan een weigering de klacht te behandelen. Daar komt bij dat uit de beschikbare informatie blijkt dat het aantal te onderzoeken bevragingen vele malen lager ligt dan het overzicht suggereert.

Daarbij merkt de Nationale ombudsman nog op dat de gang van zaken de indruk wekt dat de politie vooral heeft gezocht naar redenen om de klacht van meneer Roos buiten behandeling te kunnen stellen. Terwijl de politie juist had moeten kijken wat mogelijk is om het probleem op te lossen en serieus te bekijken of van de klacht kan worden geleerd. Dat de politie dit laatste niet heeft gedaan is duidelijk te zien aan de reactie op het onderdeel van de klacht van meneer Roos over welke BRP-gegevens steeds zijn opgevraagd. De politie schrijft daarover alleen dat de politiesystemen zo zijn ingericht dat automatisch alle gegevens die kunnen worden opgevraagd ook daadwerkelijk worden opgevraagd. Maar zelfs als de politie geen ruimte ziet dit onderdeel van de klacht te behandelen, kan de politie hier wel van leren. De politie zou zich namelijk de vraag kunnen stellen of het gelet op het recht op privacy wel wenselijk is dat in alle gevallen automatisch alle BRP-gegevens worden opgevraagd. En of het wenselijk is dat de politiesystemen op zo'n manier zijn ingericht dat de bronsystemen het centrale BRP-systeem bij iedere handeling in de systemen opnieuw bevragen.

Gelet op het voorgaande heeft de politie onvoldoende gemotiveerd dat zij niet verplicht is de klacht van meneer Roos te behandelen. Duidelijk is dat de klacht van meneer Roos wel gaat over specifieke gedragingen van politiemedewerkers (artikel 9:1 van de Awb). Daarnaast heeft de Nationale ombudsman geoordeeld dat de politie zich niet in redelijkheid op het standpunt heeft gesteld dat de behandeling van de klacht van meneer Roos een te zware belasting met zich meebrengt (artikel 9:8, lid 2, van de Awb).

De Nationale ombudsman zal echter geen aanbeveling doen om de klacht van meneer Roos alsnog volledig te behandelen. Meneer Roos heeft namelijk laten weten dat hij door alle gebeurtenissen zo wantrouwend is geworden dat hij niets meer met de politie te maken wil hebben. Hij ziet het niet als zijn taak in het leven om de politie te reorganiseren. Dit illustreert wat de gevolgen kunnen zijn als de politie klachten zonder geldige reden buiten behandeling stelt. Mensen verliezen hun vertrouwen en haken af. Tegelijkertijd zorgt het er ook voor dat de discussie ten onrechte verschuift van de inhoud van de klacht naar het proces van klachtbehandeling. Terwijl uit de verkregen inhoudelijke informatie juist lijkt te volgen dat de politiesystemen mogelijk niet voldoen aan de wettelijke eisen die daaraan worden gesteld wat betreft het opvragen van gegevens uit het centrale BRP-systeem. De ombudsman zal daarom de aandacht vragen van de Autoriteit Persoonsgegevens voor dit rapport.

De conclusie

De klacht over het gebrek aan klachtbehandeling door de politie is gegrond.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen